

Ehl-i Sünnet'i diğerlerinden ayıran hususiyetlerin neler olduğunu bilmenin en kestirme yolu Sahabe'ye bakmaktır. Sahabe neye nasıl inanmış ve neyi nasıl yapmışsa, o hususlarda onlar gibi davranmak Ehl-i Sünnet'in ayırt edici vasfıdır.

Daha önce de değişik vesilelerle ifade etmeye çalıştığım gibi, Mu'tezile'nin bir kısmı ve Haricîler dışında hiçbir fırka bir kurum olarak Sünnet'i toptan inkâr ve reddetmemiştir. Ancak bu durumun onları "Sünnet Ehli" yapmaya yetmediğine dikkat edilmelidir.

Günümüzde de bir kısım çevreler Sünnet'i bir kurum olarak toptan reddetmediklerini söylemektedir. Ancak onlar da tıpkı selefleri gibi, "Fakat..." diye başlayıp arkasından getirdikleri kayıt ve şartlarla Ehl-i Sünnet'ten farklı düşündüklerini ortaya koymaktadır. Gerek Sünnet olmadan İslam'ın gerçek anlamda yaşanamayacağı gerçeğinin kendisini dayatmasından, gerekse "suret-i haktan görünme" endişesinden kaynaklanan bu ikiye bölünmüş tavır, Sünnet'e mesafeli duranlar için aynı zamanda bir "samimiyet" problemini de gündeme getirmektedir.

Meselenin mihverini, hadislerle sabit hususların itikad umdesi olarak telakki ve imanın konusu edilip edilmediği sorusu oluşturmaktadır. Bunların başında kıyamet alametleri (Deccal'ın zuhuru, Hz. İsa'nın nüzulü, güneşin batıdan doğması...) ile ahiret ahvaline ilişkin hususlar (kabir azabı, sırat, mizan, şefaat, Allah Teala'nın mü'minler tarafından görülmesi...) gelmektedir. Bütün bu hususlardaki rivayetlerin haber-i vahid kategorisinden daha yukarıda yer aldığına ve bu sebeple itikad kitaplarına girdiğine dikkat edilmelidir.

Herhangi bir kimsenin Ehl-i Sünnet olup olmadığını öğrenmek isteyenler, bu hususlardaki yaklaşımına bakmalıdır. Bütün bu hususlara inandığını tereddütsüz bir şekilde söyleyen Ehl-i Sünnet, "Bunlar hadislerle sabittir, ilgili hadislerse kesinlik ifade etmez..." gibi bildik tavırları sergileyenlerse ehl-i bid'attır!

Bir kimsenin Ehl-i Sünnet olup olmadığını tesbit etmenin bir diğer yolu da Sahabe hakkındaki tavrına/görüşüne bakmaktır. Şu veya bu mülahazayla Sahabe hakkında olumsuz şeyler söyleyen, Sahabe arasında cereyan etmiş hadiseler konusunda ölçüsüz tavır takınan ve bir kısım sahabîlerin güvenilirmez oldukları anlamına gelen iddialar ileri süren kimsenin Ehl-i Sünnet'le bir ilişkisi yoktur. Sahabe'nin udul kabul edilmesi Ehl-i Sünnet'i diğerlerinden ayıran en önemli hususlar arasında yer alır. Bu gerçeğe ister "ilmî/akademik araştırma" görüntüsü altında, isterse mezhebî mülahazalarla mesafeli duranların konumunu teşhiste tereddüde mahal yoktur.

Hadisler ve Sahabe konusundaki tavır, bir bütün olarak "Din" telakkisine de dolaysız biçimde yansıtacağından, başta Kur'an'ın anlaşılması olmak üzere İslam'ın kaynak, kavram ve kurumlarıyla ilgili olarak bütünüyle farklı, Ehl-i Sünnet dışı bir tavır söz konusu olmaktadır.

Günümüzde özellikle gençlerin zihnini bulandıran ve bu hususta tereddüt oluşturan bir kısım noktalar vardır. Bunların başında, hadisler ve Sahabe hakkında ilmî/akademik araştırma adı altında yapılan çalışmalar gelmektedir. Bu çalışmalarda iddiaların, herhangi bir mezhebî terim kullanmadan ileri sürüldüğü malumdur. "Bu meselede falanca mezhebin görüşü şudur" gibi yönlendirmelerin, zihinlerde o meselenin mahiyeti hakkında doğrudan bir kanaat oluşturacağını bildikleri için, kimlerin görüşünü dile getirdiklerinden bahsetmezler. Bir de "Ümmet'in birliği" meselesini önemsiyor görüntüsü vererek, meseleleri, Ehl-i Sünnet vurgusu yapmak "mezhepçilik"miş gibi takdim etmeye özen gösterirler.

Bu kimselerin aramızda bulunması, bizimle aynı safta yer alıp aynı imamın arkasında namaz kılmaları yahut yerel ve küresel ölçekte Ümmet'in meseleleriyle ilgilenmeleri onları ehl-i bid'at olmaktan çıkarmaz. Tarih içinde de aynı durumun mevcut olduğunu bilmek bu noktada önemlidir. Ümmet'in problemleriyle ilgilenmeyen bir Haricî veya Mu'tezilî düşünmek mümkün değildir. En azından fırkaların geneli itibarıyla durum böyledir. Ancak bu durumun onları bid'at ehli olmaktan çıkarmadığı gibi, bugünkü haleflerini de aynı kategoride yer almaktan çıkarmayacağı bilinmelidir. Dolayısıyla itikadı öğrenilmek istenen kişinin amel line bakmanın aldatici olacağı hatırdan çıkarılmamalıdır.

Burada meselenin bir başka boyutu daha var: Ehl-i Sünnet olduğunu söyleyen bir kısım çevrelerin küresel emperyalizm, ekonomik ve kültürel işgal, sömürü... gibi Ümmet-i Muhammed'in maruz bulunduğu tehdit ve tehlikeler sanki onların meselesi değilmiş gibi bir tavır takınmasını da Ehl-i Sünnet hassasiyetiyle bağdaştırmak mümkün değildir. Günümüzde "Ehl-i Sünnet" kavramının ve duruşunun özellikle genç kuşaklar nezdinde örselenmesi, yıpratılması ve iinin boşaltılması bu çevrelerin sebebiyet verdiği arızalar olarak kaydedilmelidir.

Ehl-i Sünnet olmanın üzerimize hem itikad, hem de amel, eylem, zihniyet ve tutum/duruş olarak yüklediği mükellefiyetler bir bütün olarak anlaşılmalı ve hayata aktarılmalı durumundadır. Aksi durumda, mutlaka arızalı yapılar ortaya çıkacaktır/çıkmaktadır...

Dr. Ebubekir Sifil